

HÁTRAHAGYOTT ŪR

/ az elfeledett kazánház

készítette:
Mészáros Zoltán

konzulens:
Krompáczki Péter

BME, Középülettervezési Tanszék
2023

ABSZTRAKT

Hátrahagyott űr

Ez a ház egyszerre túl kicsi és túl nagy ennek a lakóközösségnek. Léptéktelen. Azt a méretét, amit egykor funkciója megkövetelt, sem a mai kert aránya, sem az udvar használata nem indokolja többé. Monstrumként szorítja ki a levegőt az udvarból.

Az eredeti funkcióját már régen nem szolgáló épület, mára csak csontvázként áll teljes kontrasztban a kert belső világával. Azonban ez a kontraszt folyamatosan csökken, ahogy a betört üvegpaneleken átkúszó vad borostyán szobáról-szobára eláraszt mindent, elfedve a rozsdás tartókat, a lepergett vörös festéket. Lassan betemeti az űrt, amit az emberek hátrahagytak. Invazív növények, ecetfák és akácok gyökeret eresztenek a padlók réseiben. Tovább erősödve, vastag törzsükkel átlyukasztva a tetőt, kibújva az ablakon, fény után keresgélnek. Az állékonyságából előbb-utóbb veszít az építmény, de immáron a beköltöző új lakók összetartják azt. A vastag törzsek merevítik, a borostyán és vadszőlő apró gyökereivel összetartja a falakat. A levelek megvédene az esőtől, a mohás falak melegen tartanak, mint egy kabát. A madarak beleköltöznek és az énekük behallatszik a konyhába a nyitott ablakon át. Méhek fészkelnek a kis nyílásokban.

A folyton változó vegetáció előbb-utóbb birtokába veszi a tereket. Ami az emberek többségének már használhatatlan, az sok élőlénynek kiváló tér a fejlődésre.

Hol van az ember helye egy ilyen hibrid közegben? Van egyáltalán helye az embernek itt?

A legtöbb, amit tehetünk a fenntarthatóság jegyében az, ha visszaadunk valami keveset abból a rengetegből, amit valaha elvettünk. Az ember és a természet kapcsolata folyton változó, bonyolult viszonyrendszeren alapul, ami sokszor nehezen terelhető egészséges keretek közé. Éppen ezért a városainkban meg kell látni és használni kell minden apró lehetőséget, ami egy kicsit is közelebb hoz minket. Kiemelten fontos az egyének szemszögéből vizsgálni a belső udvart. Olyan tereket létrehozni, ami segít megélni a természet közelségét egy ilyen urbánus oázisban.

Annyit szolgáltatunk vissza, hogy ami marad, éppen elég legyen az embernek. Szemlélődésre, növekedésre, tanulásra, kapcsolódásra, lélegzésre.

ABSTRACT

A void left behind

This house is too small and too big at the same time for this community. It's out of place. The size that its function once demanded is no longer justified by the proportion of the garden or the use of the courtyard. It squeezes the air out of the yard like a monster.

The building, which is no longer serving its original function, now stands as a skeleton in complete contrast to the interior of the garden. But this contrast is steadily diminishing as the wild amber that creeps across the broken glass panels floods room after room, obscuring the rusted supports and chipped red paint. Slowly it fills the void left by the people. Invasive plants, vinegar trees and acacia trees take root in the cracks of the floors. Growing stronger, their thick trunks piercing the roof, they crawl out of windows in search of light. Sooner or later, the building loses its stability, but now the new residents are holding it together. Thick trunks stiffen it, while ivy and wild grapes hold the walls together with their tiny roots. The leaves protect from the rain, the mossy walls keep the spaces warm like a coat. The birds move in and their song echoes into the kitchen through the open window. Bees nest in the holes of the building.

The ever-changing vegetation will take over the spaces. What is useless to most humans is a great space for many creatures to grow.

Where is human's place in such a hybrid environment? Is there any place for humans here?

The most we can do to be sustainable is to give back a little of the things that we once took away. The relationship between humans and nature is based on an ever-changing, complex set of relations that are often difficult to manage in a healthy way. That is why we must see and use every little opportunity in our cities to bring us a little closer together. It is important to look at the inner courtyard from the perspective of the individual. To create spaces that help us experience the closeness of nature in such an urban oasis.

Therefore, we give back so much that what is left is just enough for people. To contemplate, grow, learn, connect, breathe.

LEGYÖKEREZETT A LÁBAM

Talpam alatt borostyán, körben mohás fatörzsek. Moha borítja az emlékem is a külvilágról, egyre homályosabb a múlt és jövő. Van egy másik világ kint: káosz, fel-alá kavargó tömeg, sokaság, hangzavar, szagok, bizonytalanság. Megfertőzik az üres gondolatokat a fejemben.

Túl nagy feladat ennek a kis ajtónak, ami kivezetett ide. Csoda, hogy a borostyán nem tör át és árasztja el a lépcsőházat. Így marad rejtve minden...

Ha felfelé nézek, csak halványkék foltok látszanak az égből. Csak annyit észlelünk, amennyit a lombok engednek megmutatni. Titokzatos világ van alattuk. Egy-egy az égen haladó repülő látványa emlékezetet csupán a külvilág kaotikus mivoltára - és a csíkok, amikkel megjelölik, hogy honnan jöttek és hová tartanak. Na meg az ablakon kihallatszó beszélgetések. Körben magas házak tornyosulnak sűrű és szigorú rendben. Határozottan körbeölelnek, éppen csak nem szorongatnak. Mintha csakis azért lennének, hogy védelmezzenek.

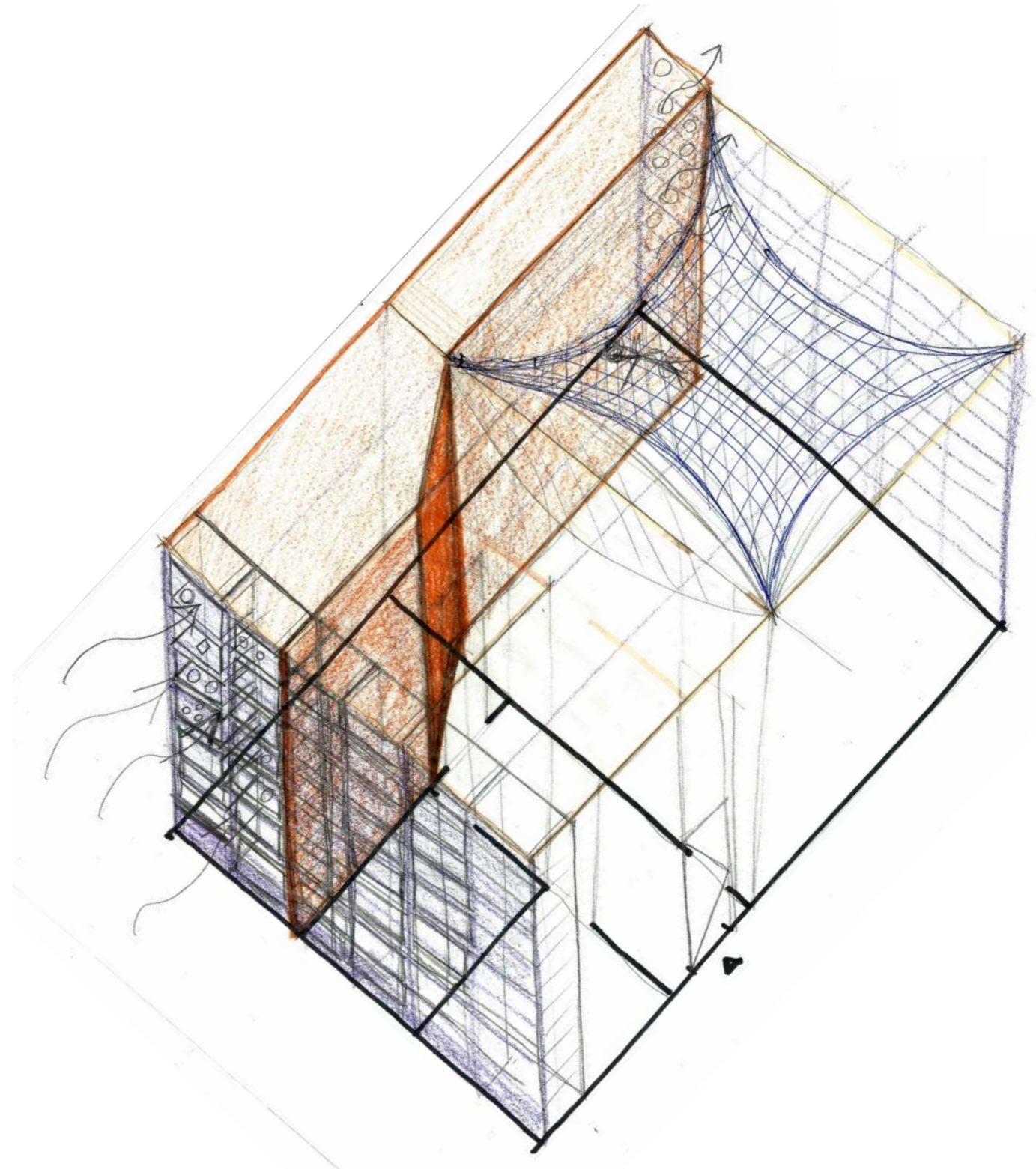
Talpam alatt vadszőlő szőnyeg, mint a nappaliban az emlékeimben. Legyökerezett a lábam, mozdulni sem bírok. Pedig csak egy percre álltam meg és körbenéztem. Egy pillanatra végtelennek tűnt a csend. És ijesztő volt, főleg szokatlan. Mert eddig csak rohantam, nem tudom hová. Talán csak utánuk szaladtam - vagy előlük. Már nem is emlékszem. Sűrű ágak fonódnak lassan körém. Alig érzékelnem az időt. Ősz van. Megszépül a múlás, értelmet nyer a csend. Megtart és felemel a lombok közé, de ha zuhanok, mindig puhára esek.

MODERN DÍSZLET

A társadalom nagy része csupán egy szabadidős tevékenységnek tekinti a természetben való tartózkodást. Egyfajta elmenekülésnek az egyre inkább modernizált és gyorsan változó, legtöbbször követhetetlen irányokba tartó világból - ahelyett, hogy alapvető alkotóelemként lenne jelen a mindennapjainkban. Különösen a nagyobb városokban élénkül ez a kontraszt, ahol a zöld mezők, erdők, fák, ágyások, virágok, fűcsomók csupán díszletként szolgálnak a modern, elembertelenedő városokban.

Hogyan lehet megteremteni egy olyan környezetet, ahol a természet szerves részét képezi az életterünknek? Nem csak dekorációvá, hanem valódi, tartalommal, mélységgel bíró tényezővé válik. Törekedni kell az életterünk formálásával kapcsolatban arra, hogy különböző fajok képesek legyenek szimbiózisban együtt élni. Emberek, állatok, növények és minden egyéb is. Hiszen az ember szorosan függ mindenkitől és mindentől. Most nem csak a létminimumról van szó, hanem valami többlettartalomról. Valami, ami sokkal többet képes adni, mint pusztán a fizikai szükségletek kielégítése.

Egy élhető környezet kialakításához alázatra van szükség, hiszen az ember vélt vagy valós felsőbbrendűsége nagyon törekeny. A városi embernek szüksége van egy másfajta élményre - olyan közel, amennyire csak lehet -, ahol tud kapcsolódni a természethez egy magasabb szinten. A kert elzárt "exkluzív" hangulata olyasmi, amit meg kell védeni és fent kell tartani, hiszen ez hatalmas érték.

ÖREG BÚTORDARAB

Az elzárt kert sajátos viselkedése, mikrokörnyezetéhez való viszonya figyelemfelkeltő lehet annak, aki rátalál a magas épületek mögött. Egy forgalmas kereszteződés mentén teremt meg egy szinte különálló ökoszisztémát, ami folyamatos változásban van. Elhagyatottsága lehetőséget ad a kísérletezésre.

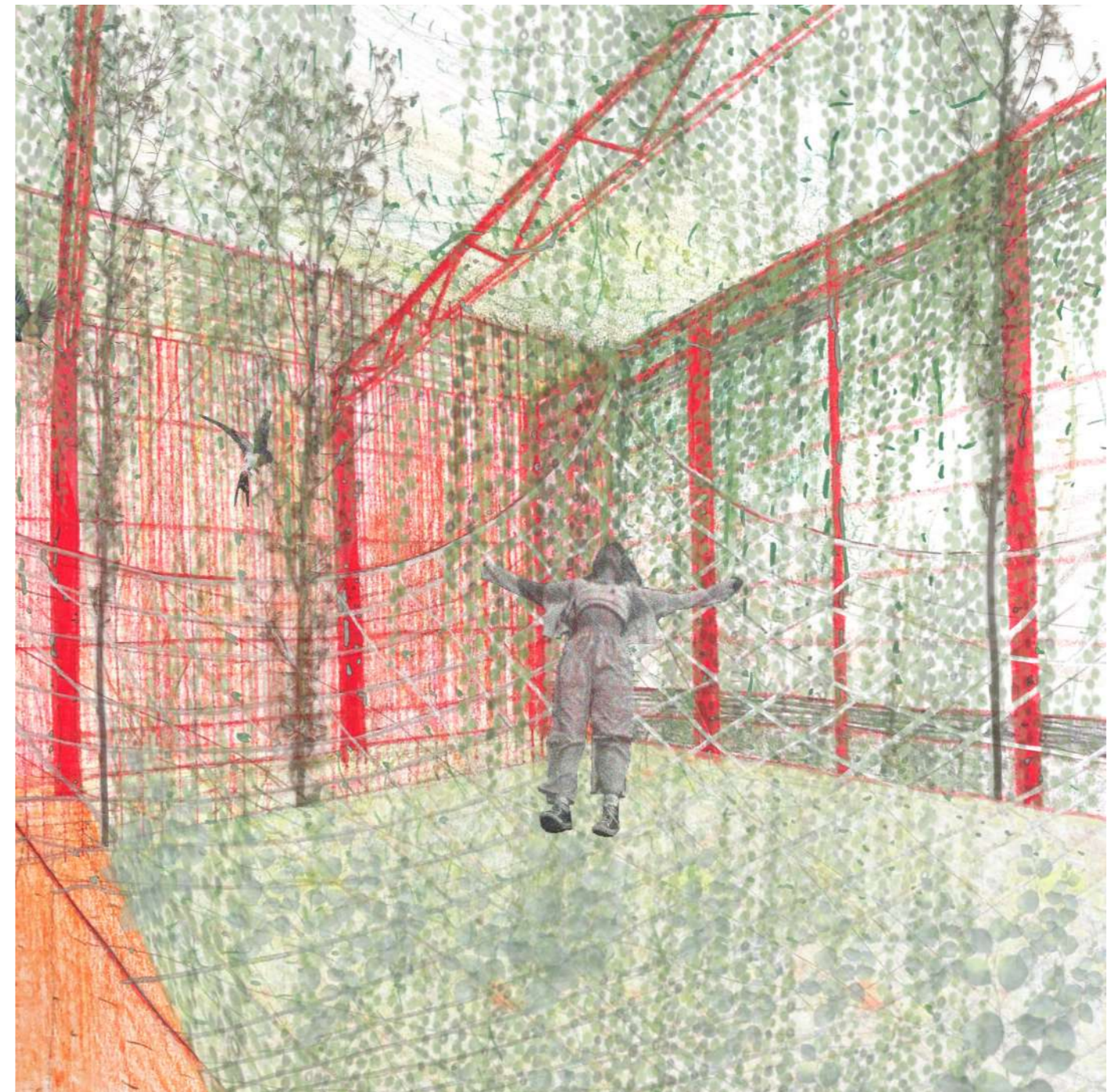
Az egykori kazánház lassan visszaköveteli a természetet. Ez történik minden emberi építménnyel, amit hátrahagyunk. Mint egy öreg bútordarab a szoba közepén, megmozdítani és alatta kitakarítani is csak nehezen lehet. Már mindenki megszokta, aki csak látja. Pókháló és vadborostyán költözött bele, hiszen az emberek elfelejtették. Nem csillogó és vadonatúj, számukra jelenleg használhatatlan. A különböző élőlények tolerálják az ember által létrehozott épületeket. Új otthon találnak benne. Az oszlopokat körbenövik, az akadályokat kikerülik. A fal létra nekik - és másznak a fény felé.

A ház teret ad az ember és a természeti közeg kapcsolatának elmélyítésére. A növények, állatok és az ember együttélése megjelenik a belső udvarban és egyidejűleg a házban is. A természet elkerülhetetlenül utat tör oda, amit már érintetlenül hagytak. Ahol jelen van az ember, gyakran visszaszorul a természet - az érintetlen, igazi természet pedig az ember hiányától virágzik. Ebből következik, hogy a mesterséges környezet kialakítása során biztosítani kell a megfelelő egyensúlyt.

BEKÖLTÖZÉS

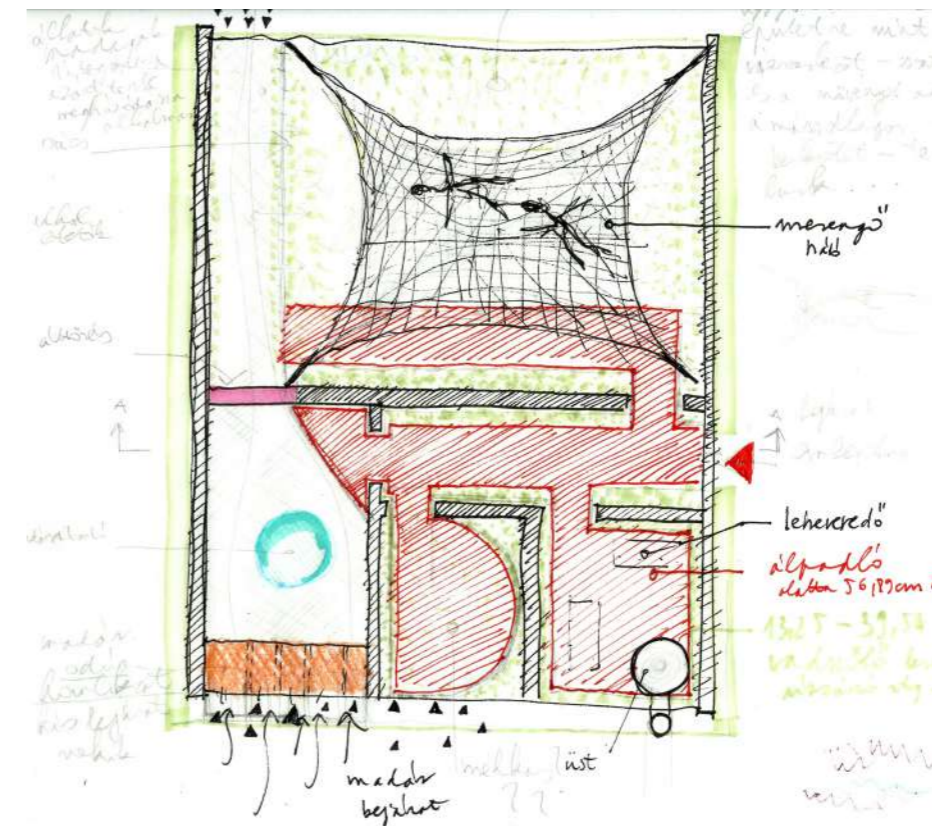
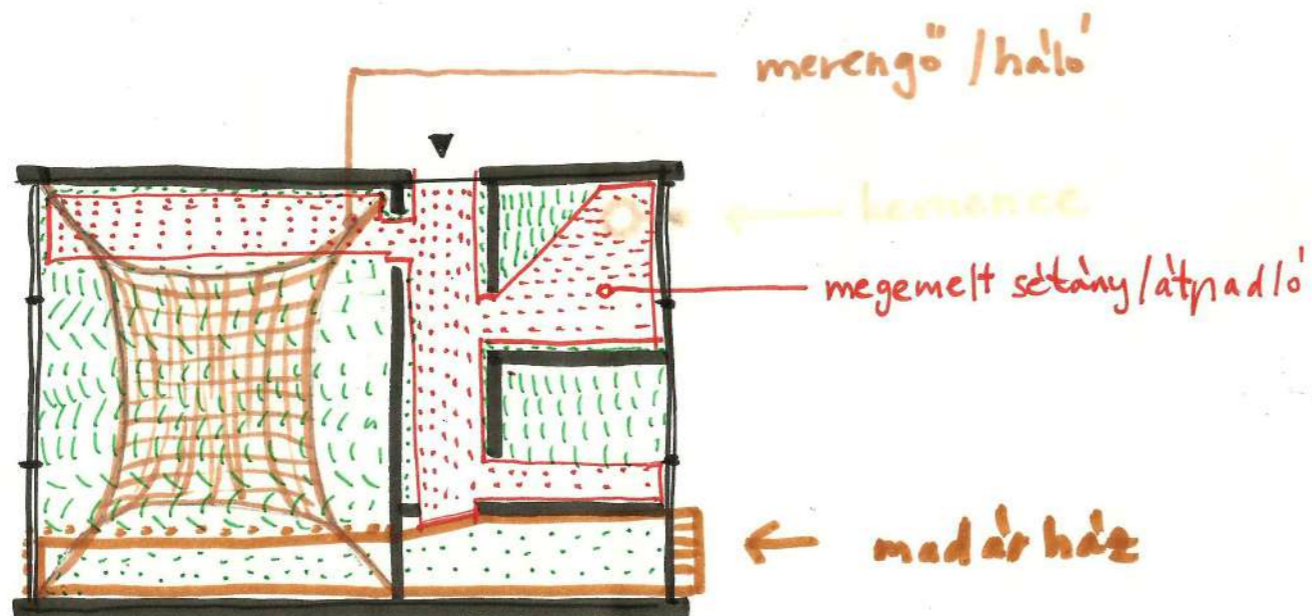
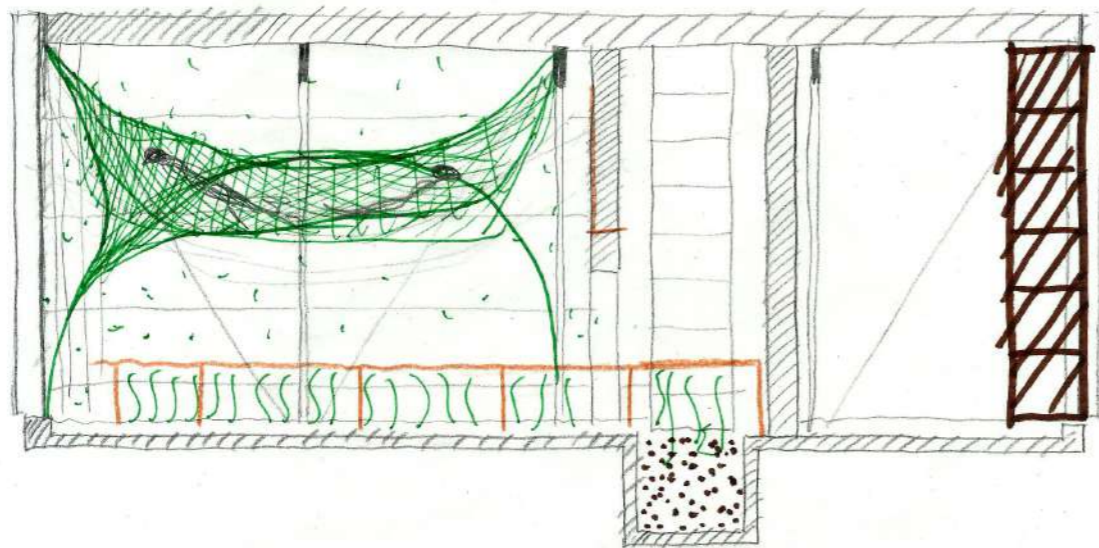
Egy olyan környezetet képzeltem el a belső udvarban, ahol az ember és a természet közötti kapcsolat a meghatározó. Mi történik akkor, ha helyet biztosítunk a borostyánnak, vadszőlőnek, hogy birtokába vegye a falakat? A padlón idővel kialakuló mohaszőnyeg táptalaja lesz különböző fajoknak. A szőlő nagy levele válik homlokzatburkolattá, ami körbeöleli a falakat. A moha lesz a hőszigetelés, padlóburkolat. A tetőn növekvő organikus takaró - szél hordta levelekből és termésekből- lesz a „vízszigetelés”. Madarak, méhek és különböző állatok is új lakói lesznek a háznak. Itt az ember nem válik kiemelt szereplővé, hiszen ő is egyenértékű tagja lesz az újonnan kialakuló közegnek. Csupán néhány tárgyat hoz be, amivel alakítja a terét, akár csak a madarak fészket raknak, a méhek is otthont építenek.

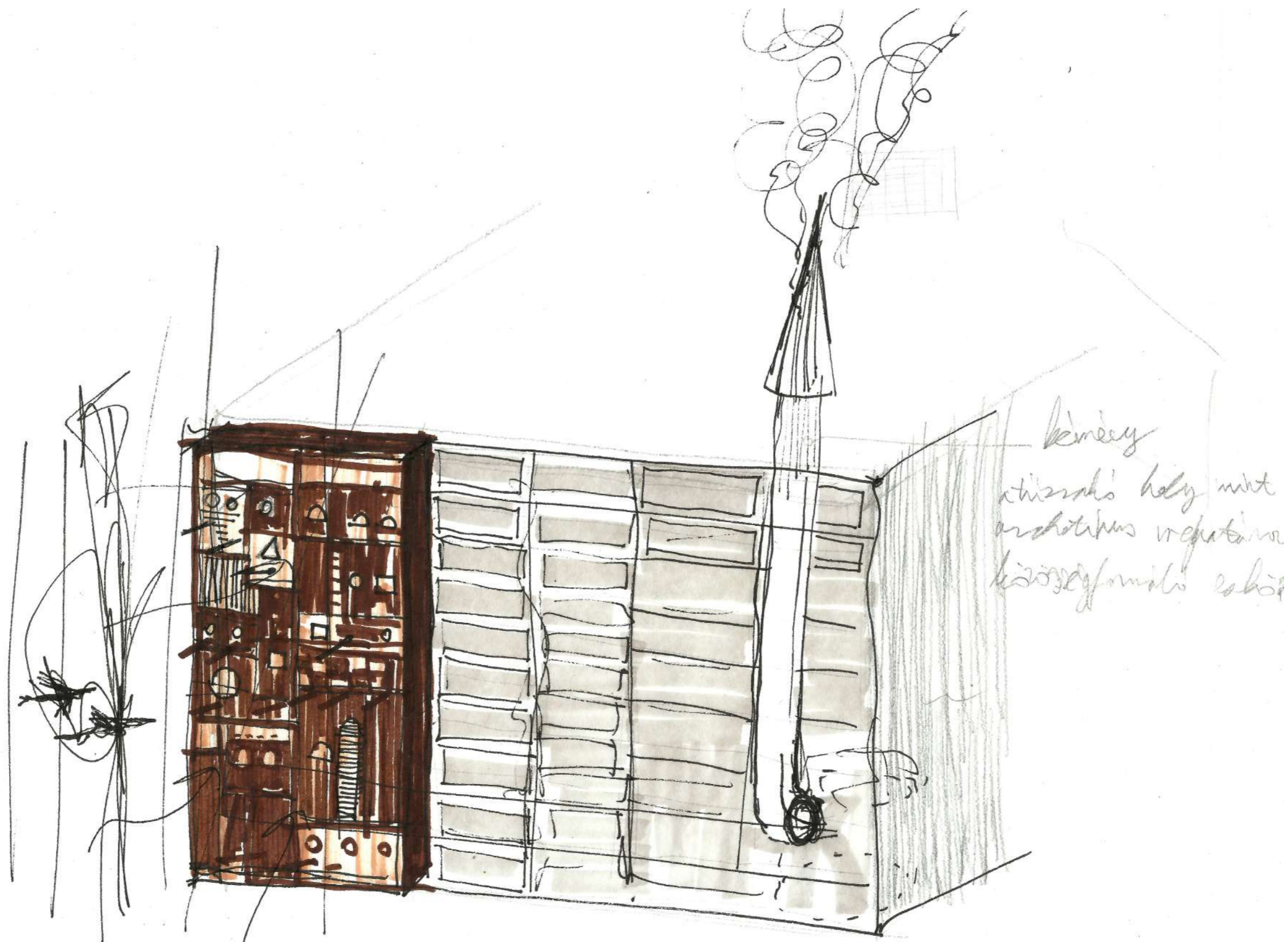
Az összes bekerülő tárgy érzékenyen reagál a házban jelen lévő növényzetre. Helyet hagy a padlón, a falon, a mennyezeten való növekedéshez. Egy kifeszített háló kerül a legnagyobb térbe, ami pihenés, szemlélődés helyszíne. Kialakításra kerül egy „ösvény”, ami lehetővé teszi a járószint emelését a padlótól, álpadlóként funkcionálva kijelöli az ember mozgásterét a házban. Bekerül egy kis kemence. Mint ősi archetípus, a közösség kialakulásának szimbóluma, jelen esetben teret ad egy kisebb társaság kellemes időtöltésére - megidézve a természetközeli tűzrakás és sütögetés élményét. Továbbá a tér meghatározó elemei a madárház és a homlokzaton megjelenő odúk, amik lakóhelyet biztosítanak az itt élő madaraknak. A tér közepén álló madáritató és elhelyezett etetőik is gondoskodnak róluk.

TERVEZÉSI NAPLÓ

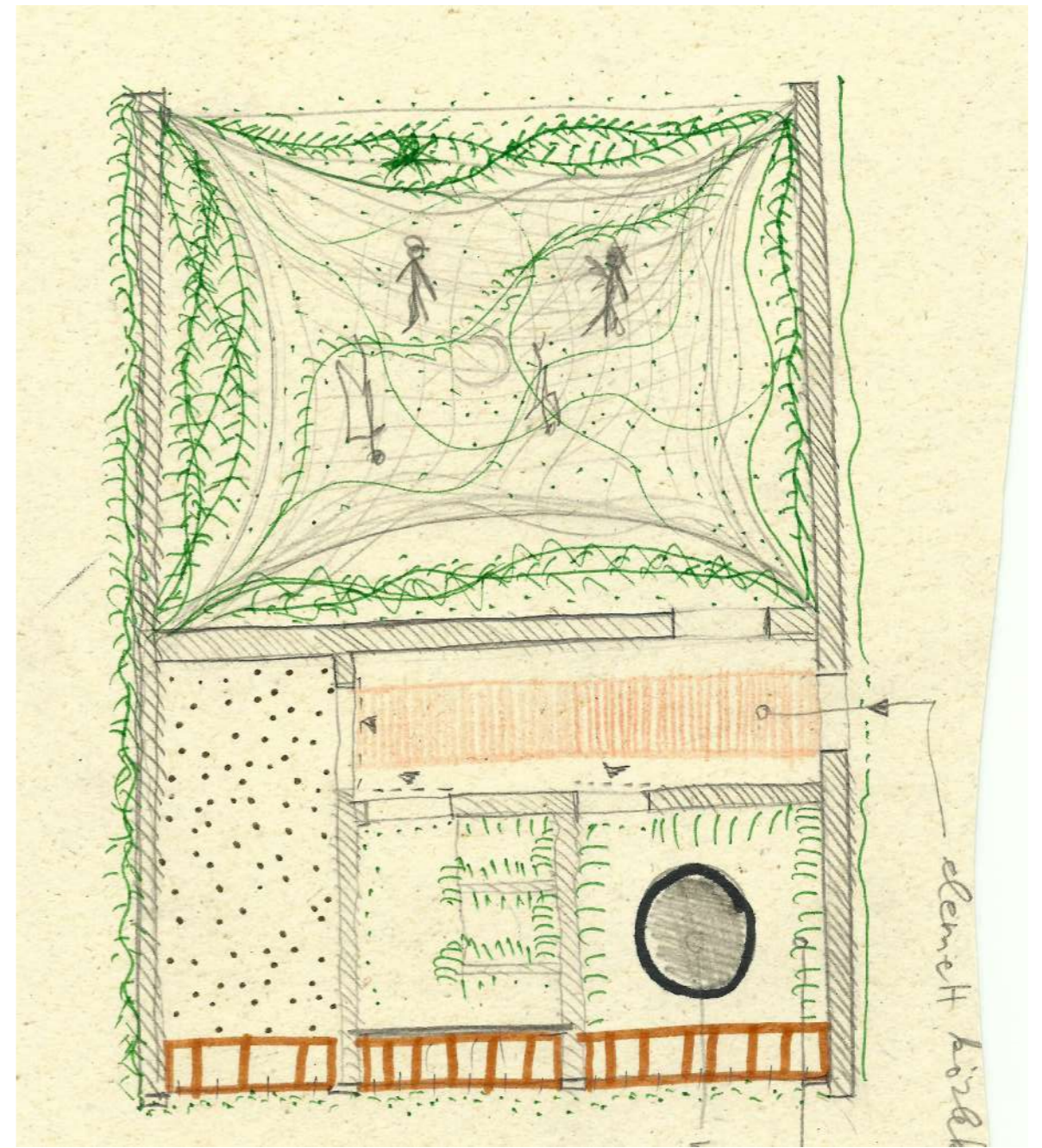
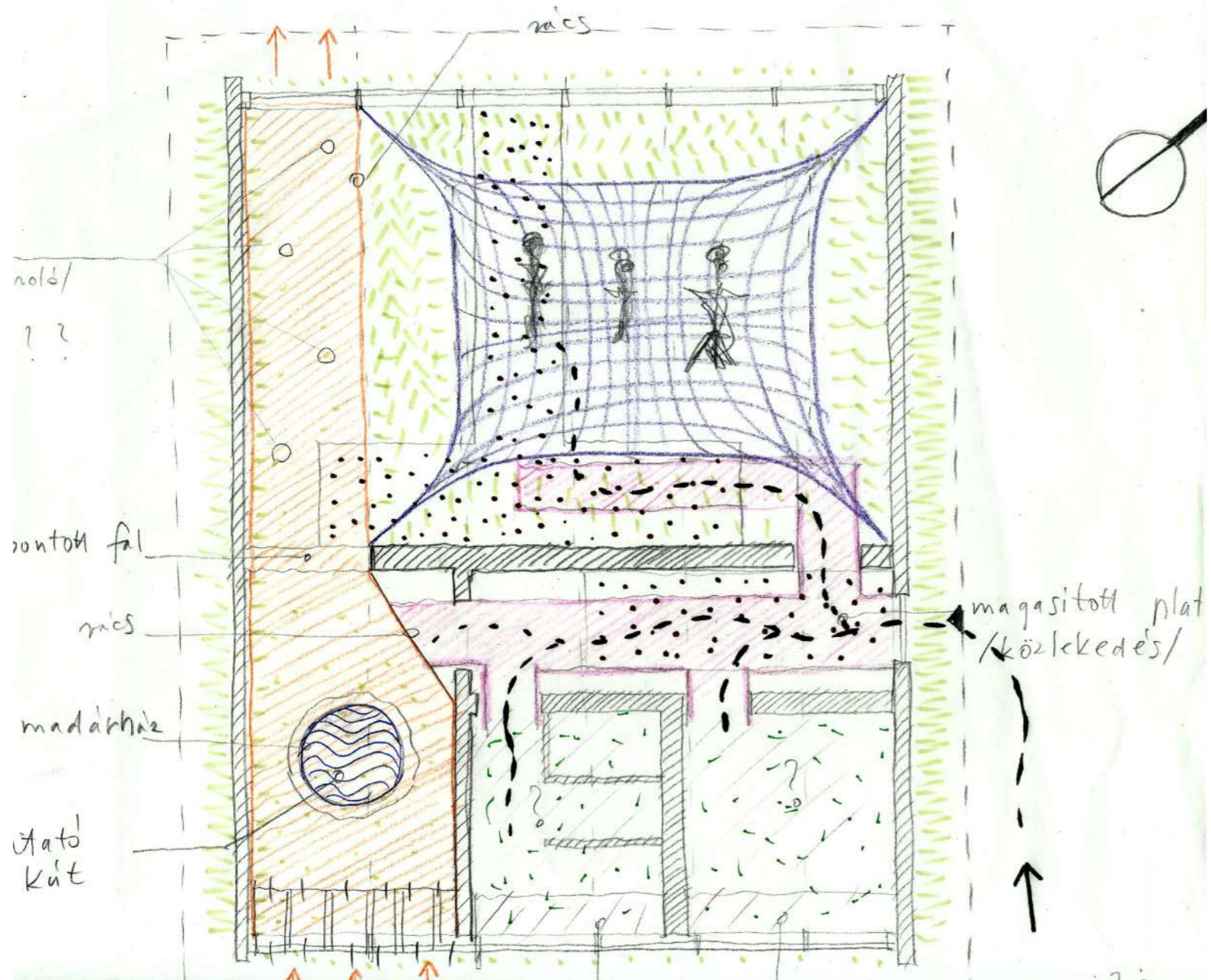
A tervezési folyamat közben keletkezett gondolatok sokszor valamilyen vizuális formában kelték életre. Tervezési naplóban mutatom be a folyamat során létrejött valamennyi rajtot. Ezek olyan felvetéseket is tartalmaznak, amiket a tervezés során hátrahagytam, illetve olyanokat is, amelyek folyamatosan csiszolódtak az idő múlásával. A különböző hátrahagyott ötletek később új gondolatok táptalajául szolgáltak.

kemény
atizsok helyébe
archetikus repitane
közönségszobák

madárbejárat

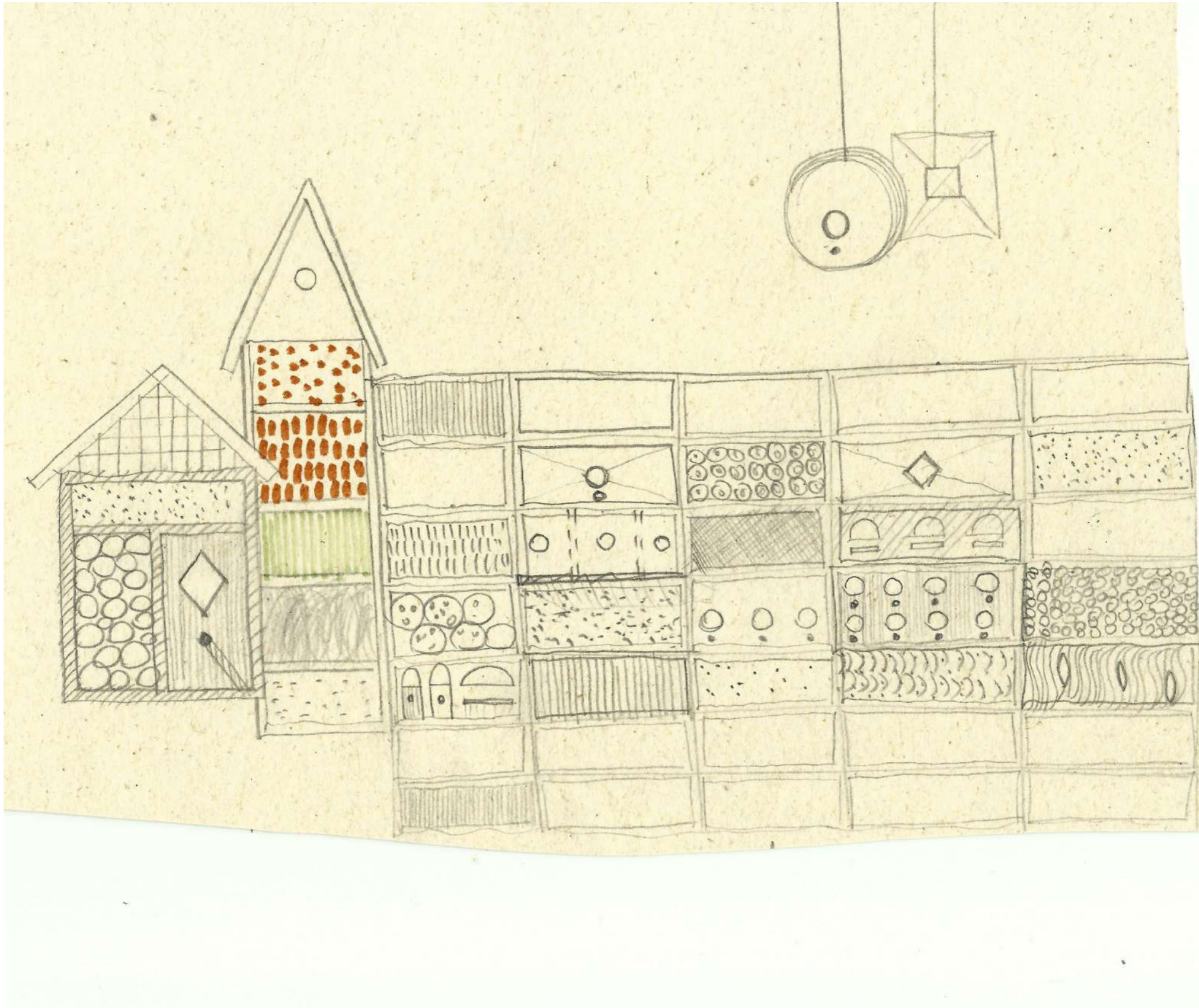

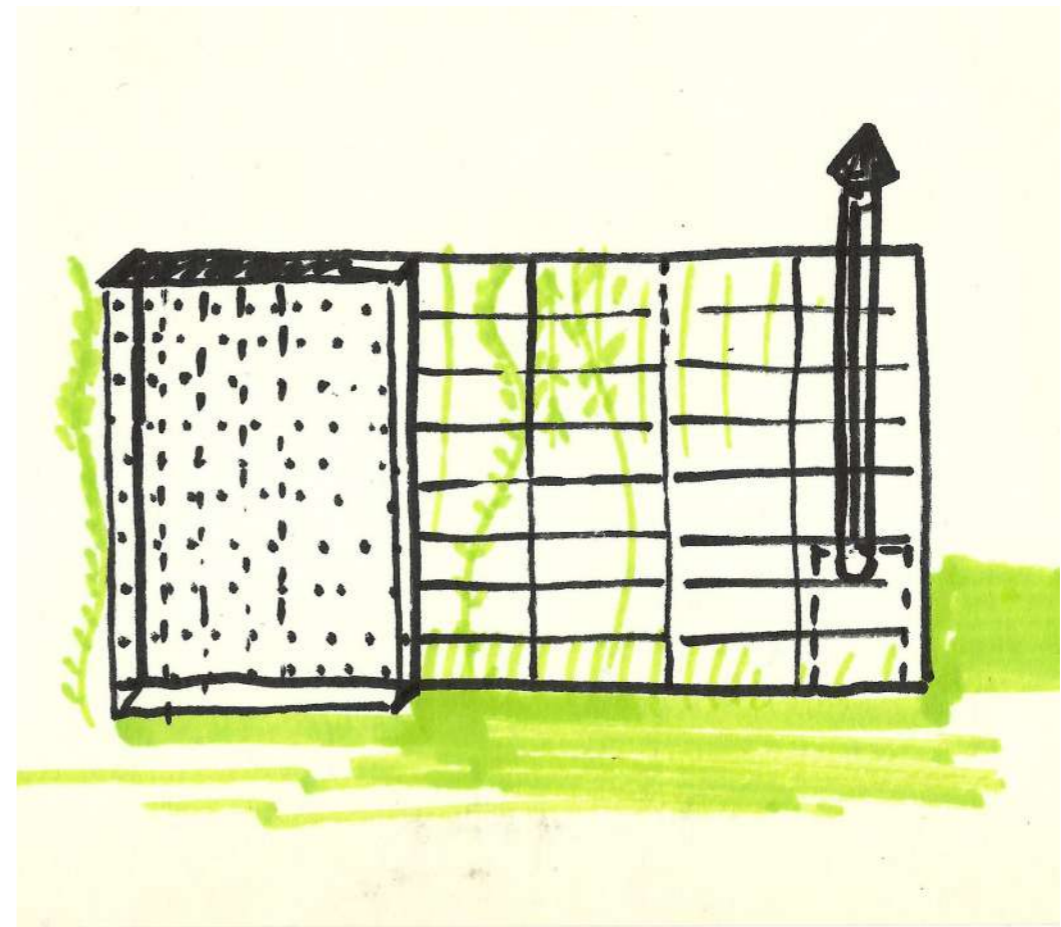
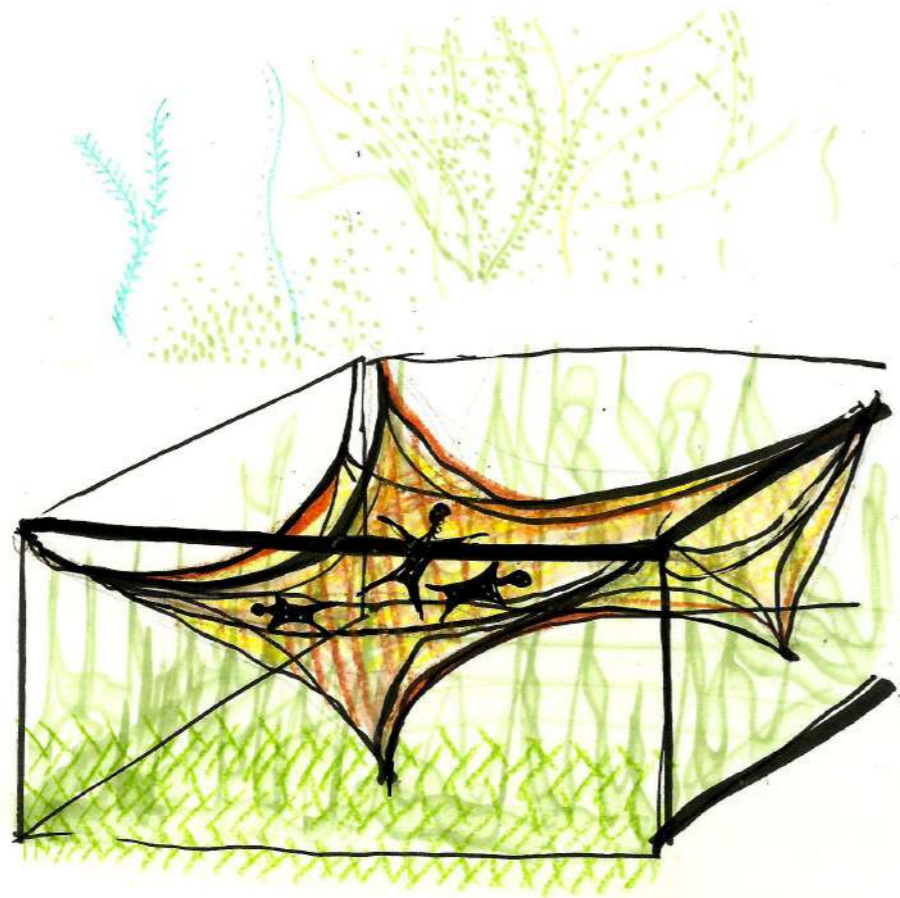

- meglevő kert + lakóház
- összenyitott kert / új egység
- ▨ kazánház
- ▨ elbontandó kerítés } ?
- ▨ megmaradó kerítés } ?
- - - új kerítés
- ▨ pülát
- ▨ közös

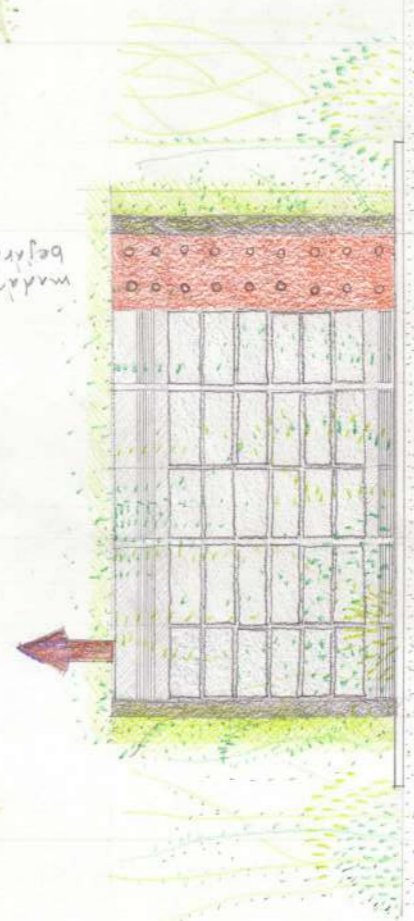
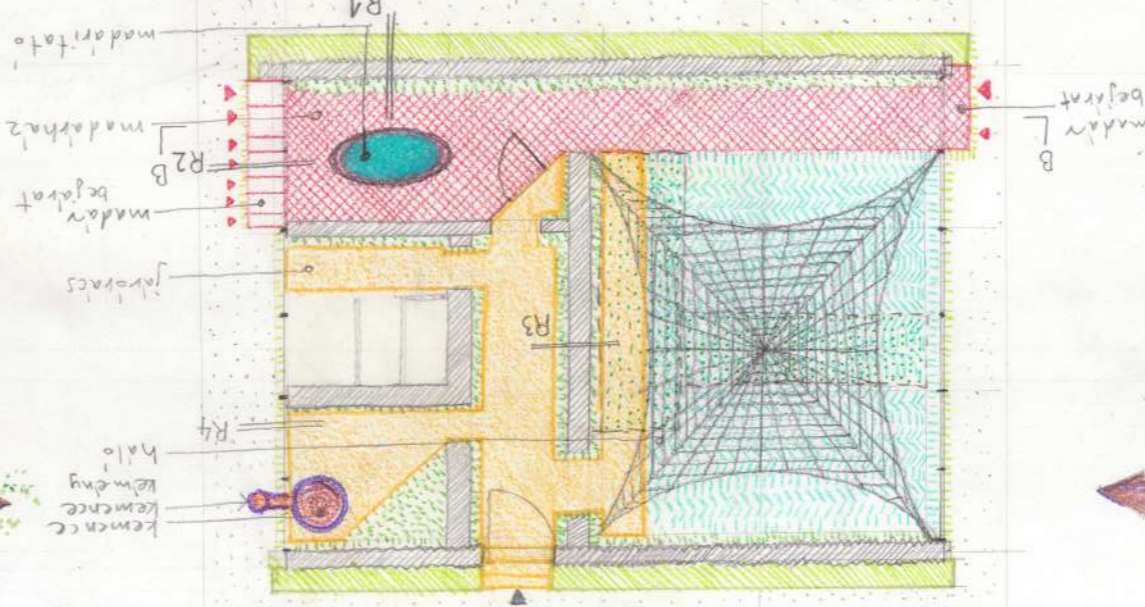
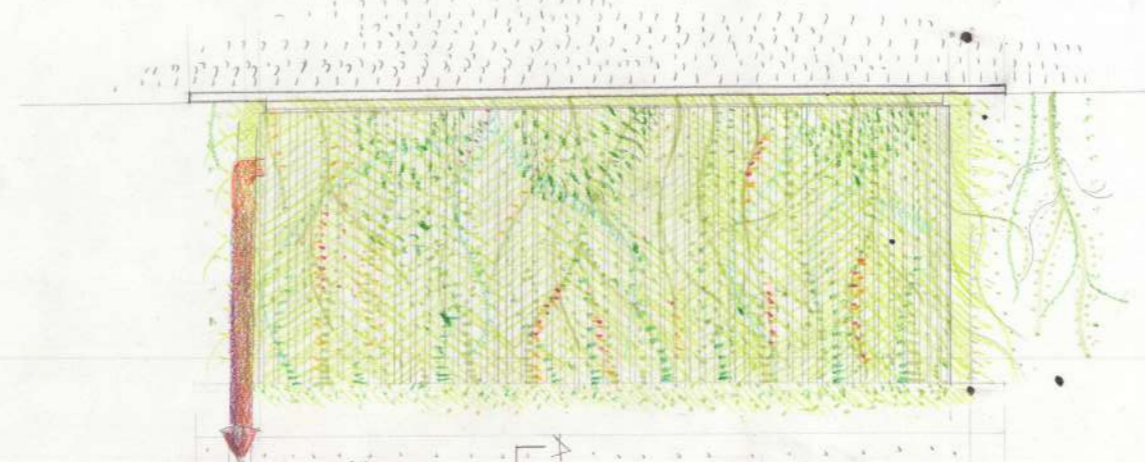
Cél: nagyobb egybefüggő zöld terület kialakítása úgy-
 hogy közvetlen a ház kapcsolódjon az udvar, de közben nagyobb egybefüggő közös zöld felület.

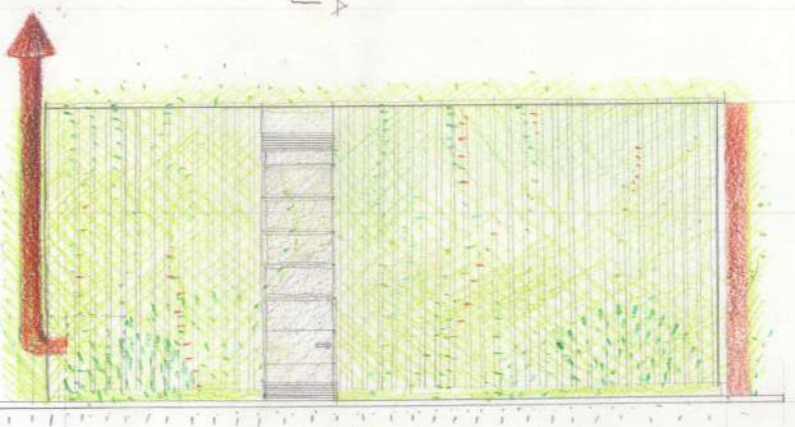
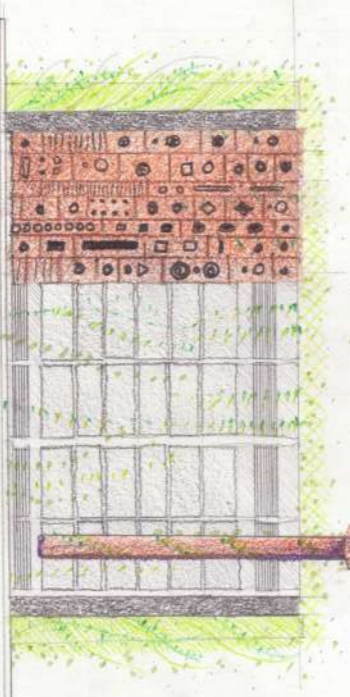

DEL-NYUGATI HOMLOKZAT
M = 1:100

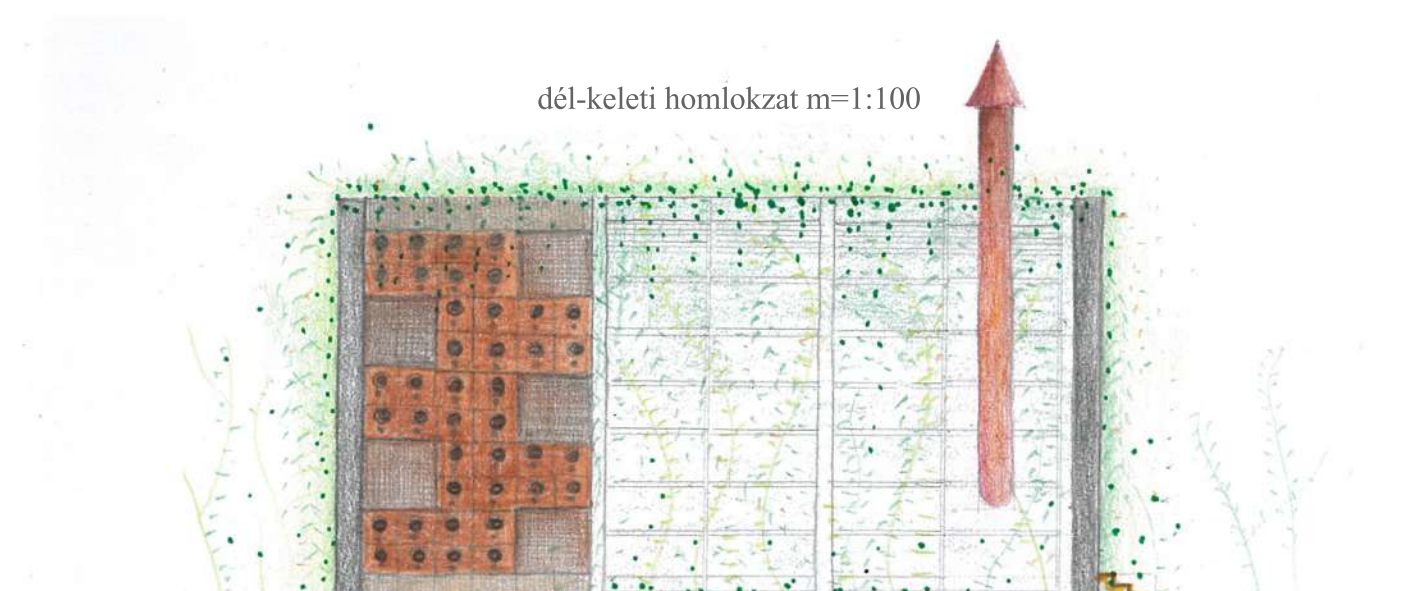
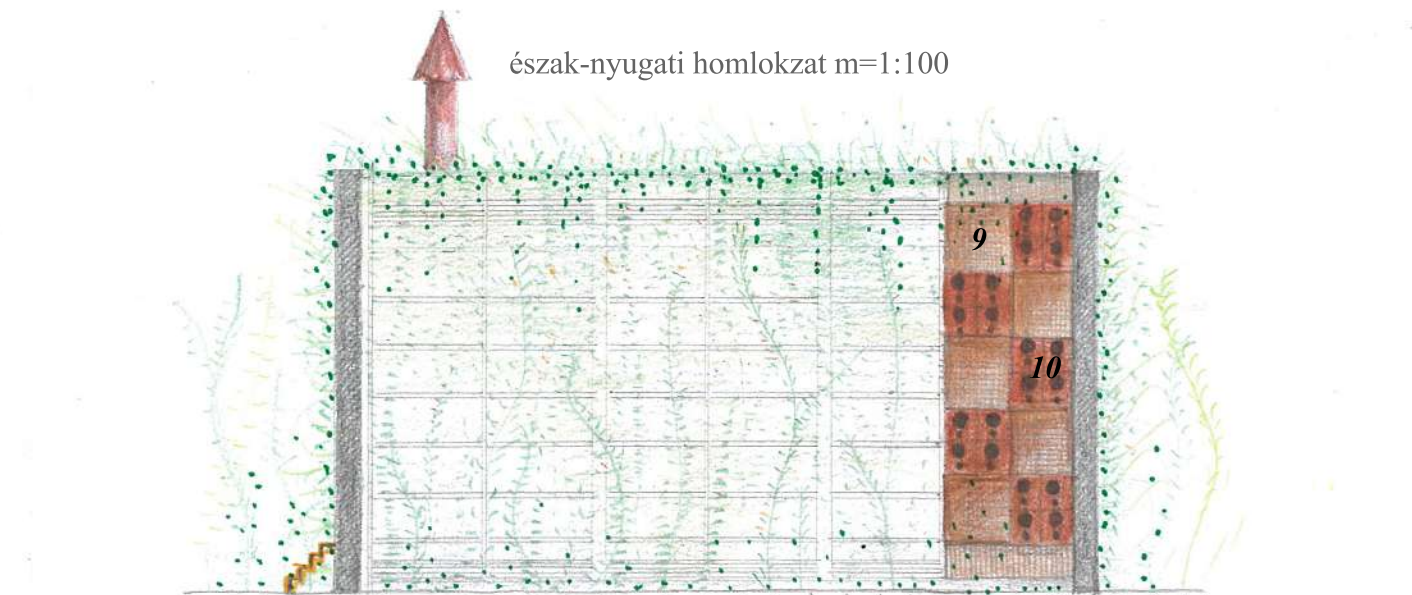
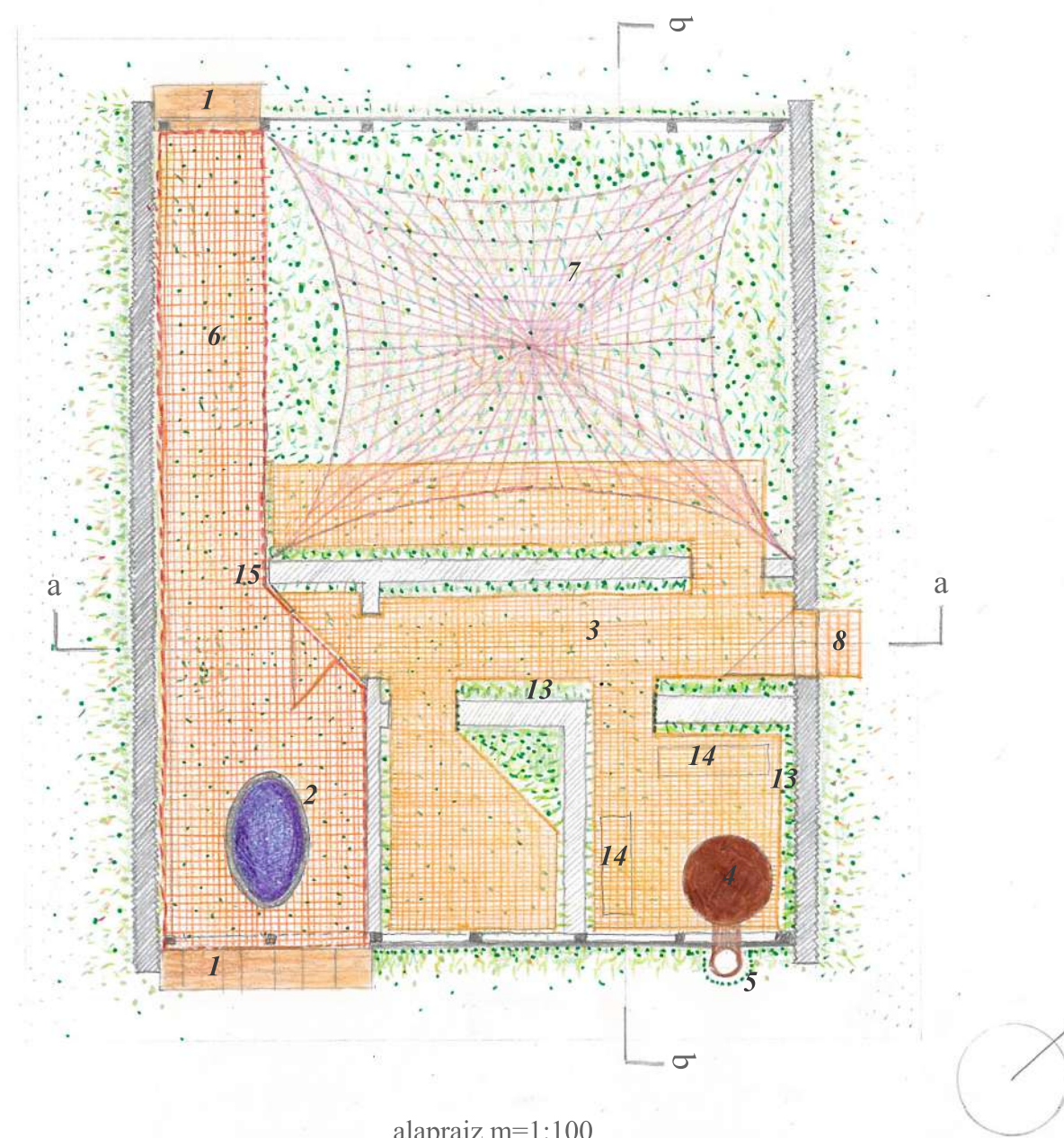
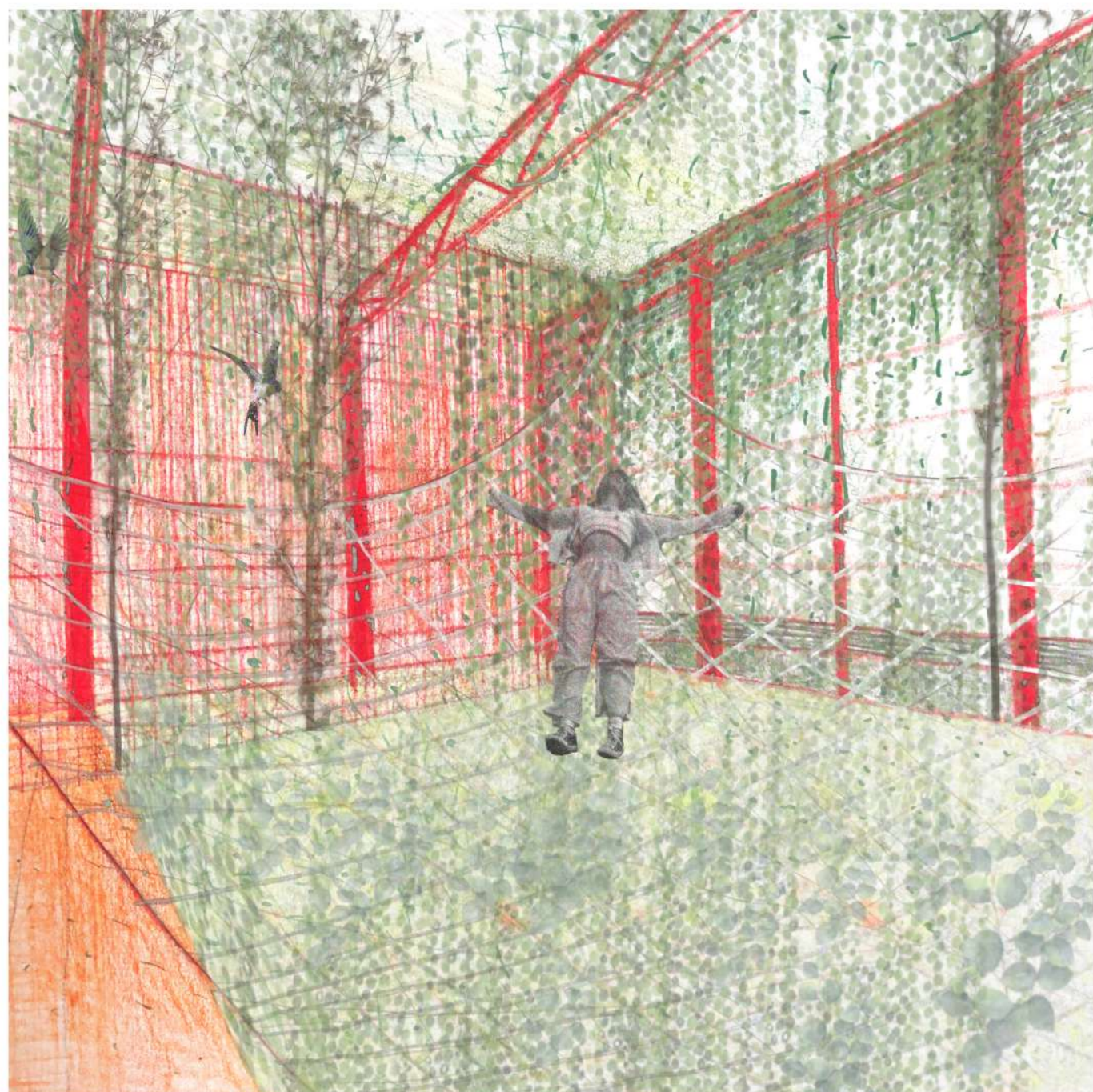
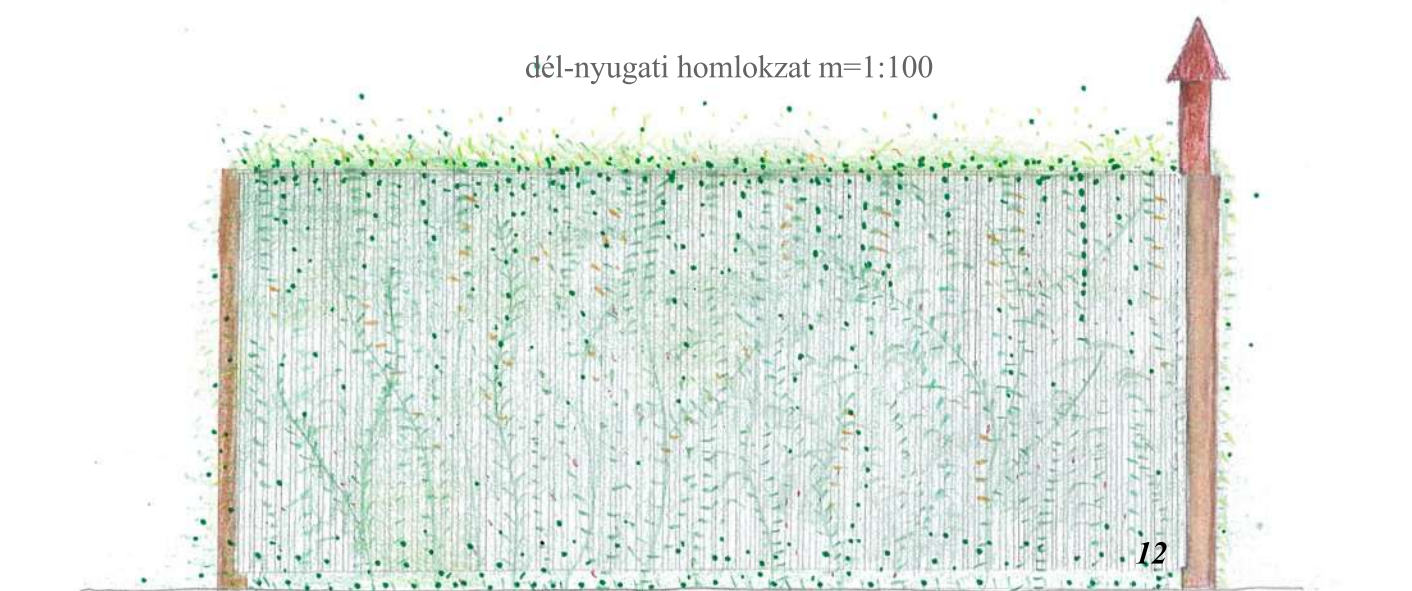
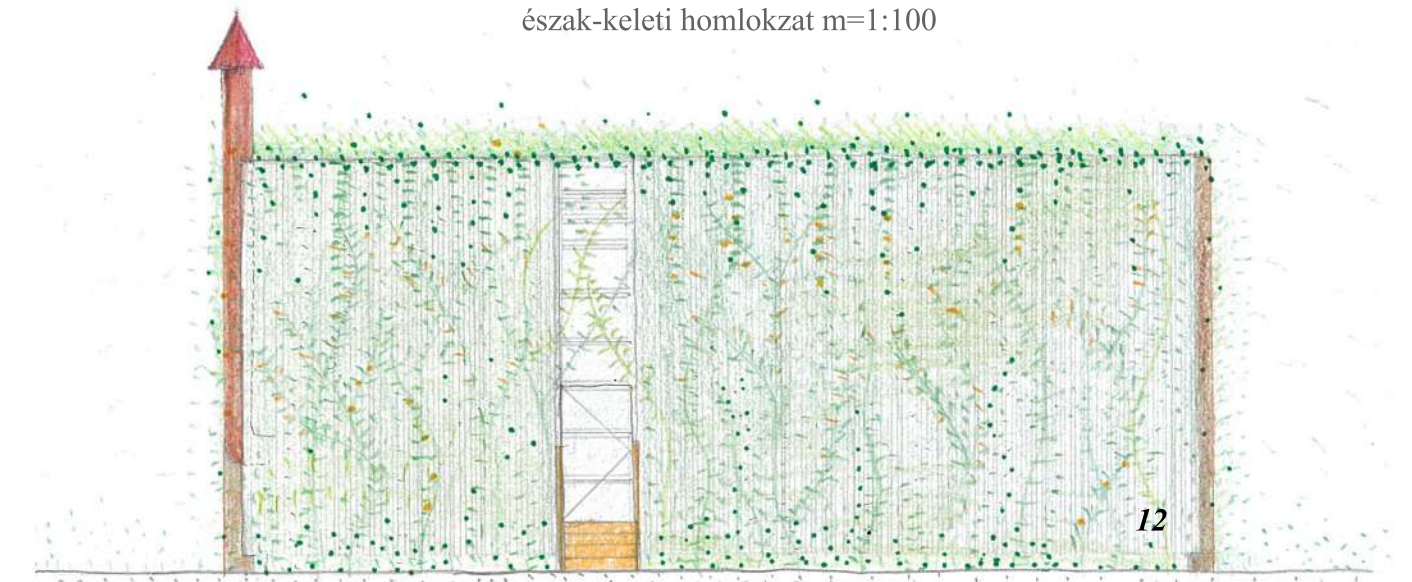

ÉSZAK-NYUGATI HOMLOKZAT
M = 1:100

DEL-KELETI HOMLOKZAT
M = 1:100

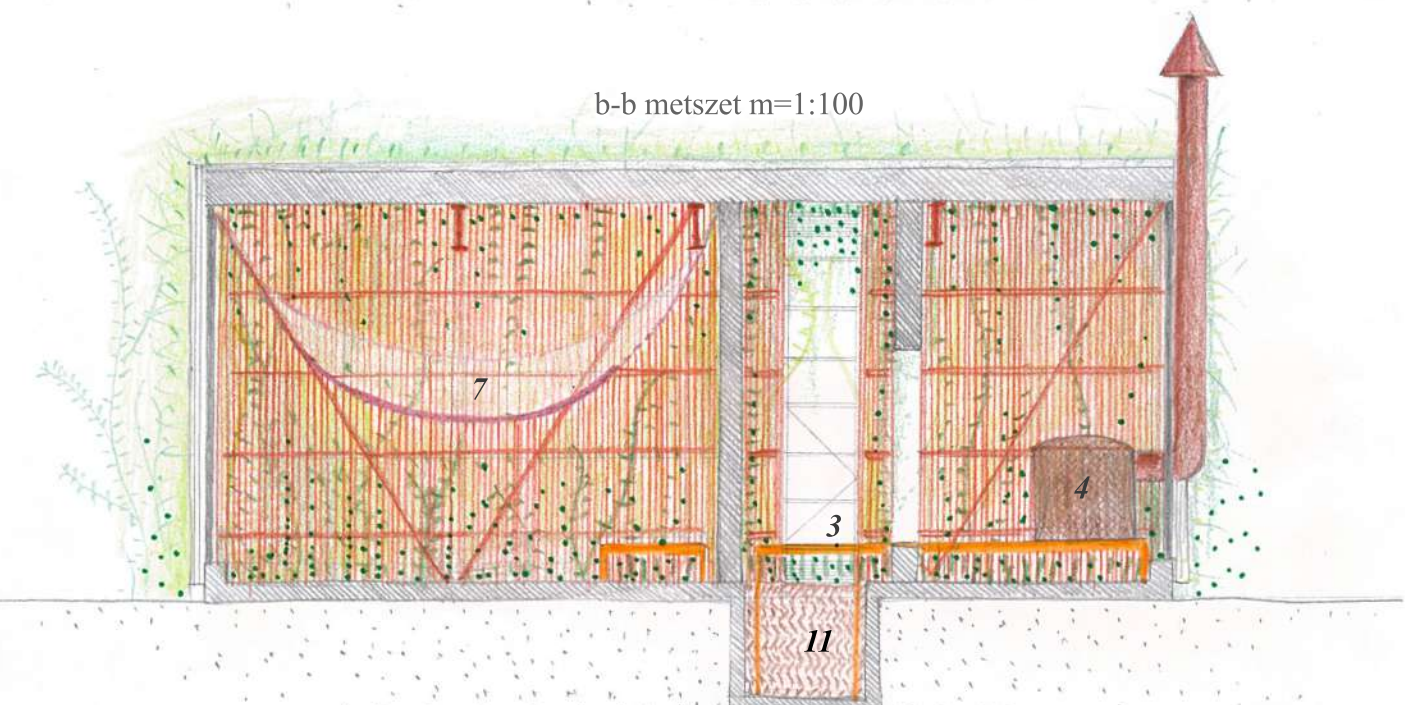
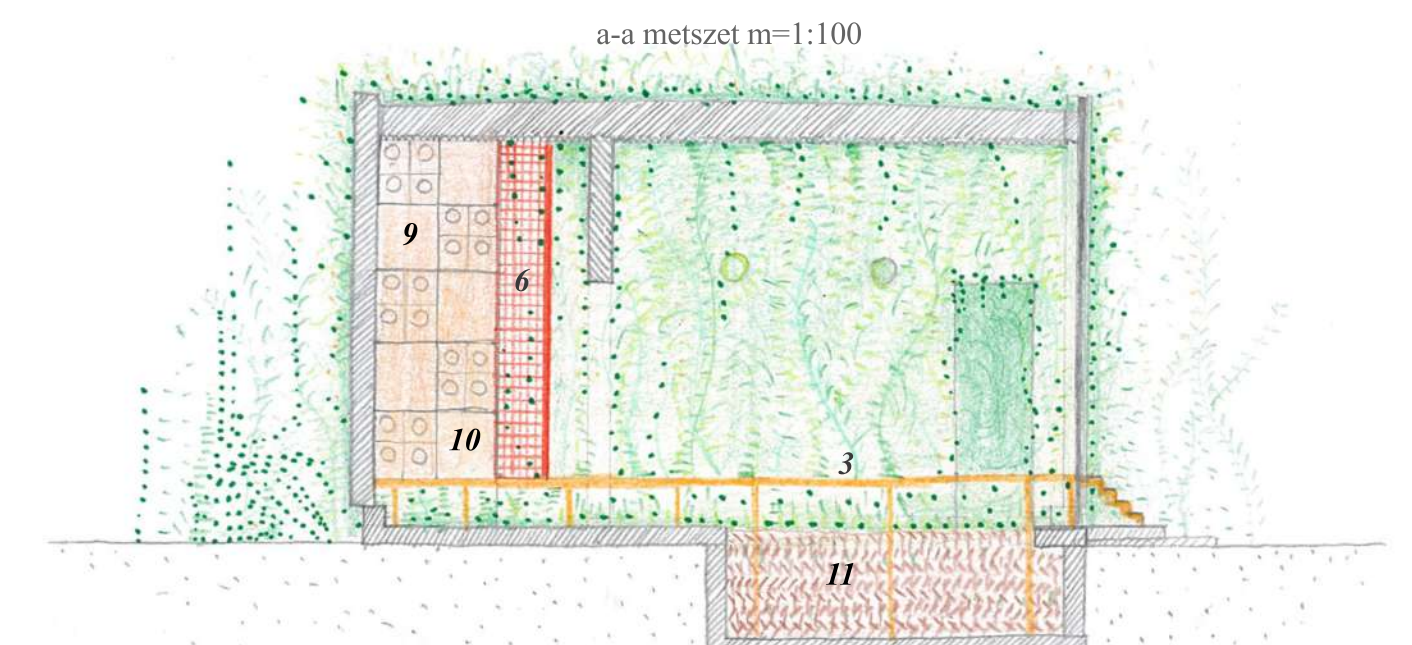

ÉSZAK-KELETI HOMLOKZAT
M = 1:100

jelmagyarázat

1. madárfészek / madárbejárat
2. madáritató
3. eredeti padlószintől emelt álpadló fém rácsból
4. kemence
5. szerelt kémény
6. két homlokzatra nyitó madárház
7. térbe feszített háló pihenő
8. lépcső
9. szabad nyílás madarak számára a homlokzaton
10. mesterséges madárfészek
11. növények számára termőtálcá felfőtés
12. vadszőlő / borostyán „homlokzatburkolat”
13. vadszőlő falburkolat változó vastagságban
14. pad
15. meglévő téglafal áttörés

Talpam alatt borostyán, körben mohás fatörzsek. Moha borítja az emlékem is a külvilágról, egyre homályosabb a múlt és jövő. Van egy másik világ kint: káosz, fel-alá kavargó tömeg, sokaság, hangzavar, szagok, bizonytalanság. Megfertőzik az üres gondolatokat a fejemben.

Túl nagy feladat ennek a kis ajtónak, ami kivezetett ide. Csoda, hogy a borostyán nem tör át és árasztja el a lépcsőházat. Így marad rejte minden...

Ha felfelé nézek, csak halványkék foltok látszanak az égből. Csak annyit észlelünk, amennyit a lombok engednek megmutatni. Titokzatos világ van alattuk. Egy-egy az égen haladó repülő látványa emlékezetet csupán a külvilág kaotikus mivoltára - és a csíkok, amikkel megjelölik, hogy honnan jöttek és hová tartanak. Na meg az ablakon kihallatszó beszélgetések. Körben magas házak tornyosulnak sűrű és szigorú rendben. Határozottan körbeölelnek, éppen csak nem szorongatnak. Mintha csakis azért lennének, hogy védelmezzenek.

Talpam alatt vadszőlő szőnyeg, mint a nappaliban az emlékeimben. Legyökerezett a lábam, mozdulni sem bírok. Pedig csak egy percre álltam meg és körbenéztem. Egy pillanatra végtelennek tűnt a csend. És ijesztő volt, főleg szokatlan. Mert eddig csak rohantam, nem tudom hová. Talán csak utánnak szaladtam - vagy előlük. Már nem is emlékszem. Sűrű ágak fonódnak lassan körém. Alig érzékelni az időt. Ősz van. Megszépiül a múltás, értelmet nyer a csend. Megtart és felelem a lombok közé, de ha zuhanok, mindig puhára esek.

Egy olyan környezetet képzeltem el a belső udvarban, ahol az ember és a természet közötti kapcsolat a meghatározó. Mi történik akkor, ha helyet biztosítunk a borostyánnak, vadszőlőnek, hogy birtokába vegye a falakat? A padlón idővel kialakuló mohaszőnyeg táptalaja lesz különböző fajoknak. A szőlő nagy levele válik homlokzatburkolattá, ami körbeöleli a falakat. A moha lesz a hőszigetelés, padlóburkolat. A tetőn növekvő organikus takaró - szél hordta levelekből és termésekből - lesz a „vízszigetelés”. Madarak, méhek és különböző állatok is új lakói lesznek a háznak. Itt az ember nem válik kiemelt szereplővé, hiszen ő is egyenértékű tagja lesz az újonnan kialakuló közegnek. Csupán néhány tárgyat hoz be, amivel alakítja a terét, akár csak a madarak fészket raknak, a méhek is otthont építenek.

Az összes bekerülő tárgy érzékenyen reagál a házban jelen lévő növényzetre. Helyet hagy a padlón, a falon, a mennyezeten való növekedéshez. Egy kifeszített háló kerül a legnagyobb térbe, ami pihenés, szemlélődés helyszíne. Kialakításra kerül egy „ösvény”, ami lehetővé teszi a járószint emelését a padlótól, álpadlóként funkcionálva kijelöli az ember mozgásterét a házban. Bekerül egy kis kemence. Mint ősi archetipus, a közösség kialakulásának szimbóluma, jelen esetben teret ad egy kisebb társaság kellemes időtöltésére - megidézve a természetközeli tűzrakás és sütögetés képét. Továbbá a tér meghatározó elemei a madárház és a homlokzaton megjelenő odúk, amik lakóhelyet biztosítanak az itt élő madaraknak. A térben álló madáritató és különböző etetőket is biztosítanak a számukra.